

Маноїленко Д.А., студент юридично-психологічного факультету Національної академії внутрішніх справ;
Науковий керівник: Катеринчук К.В., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент

СУПЕРЕЧНОСТІ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНІ

Саме по собі жебрацтво є негативним, але не забороненим законом, а тому правомірним видом діяльності. Протиправними і суспільно небезпечними діями визнаються лише втягнення дитини у заняття жебрацтвом (ст. 304 КК), використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (ст. 150-1 КК) [1, с. 63, 138]. Жебрацтво з використанням дітей є найбільш прибутковим і розповсюдженим явищем в Україні. Згідно зі ст. 36 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року держави, що її ратифікували, зобов'язані захищати дитину від усіх форм експлуатації, що завдають шкоди будь-якому аспекту життя дитини. А жебракування є однією з форм експлуатації дитини, яка завдає їй фізичну і моральну шкоду [3, с. 31].

Однією з найважливіших проблем КК України є те, що він містить дві конкуруючі статті: ст. 150-1 «Використання малолітніх для заняття жебрацтвом» та ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність» (а саме, заняття жебрацтвом). Внаслідок цього на практиці виникають певні проблеми. Під час аналізу двох подібних складів злочину виникають запитання: Чому потерпілим від злочину, передбаченого ст. 304 КК України, може бути як неповнолітній, так і малолітній, а потерпілим від злочину, передбаченого ст. 150-1 КК України - лише малолітній? [4, с. 152, 303].

Також, урегулювання потребує удосконалення термінології цих статей. А саме термін «використання» малолітнього для зайняття жебрацтвом та «втягнення» неповнолітнього у заняття жебрацтвом, адже на практиці

виникають розбіжності в їх розумінні та відмінності між собою. Незрозумілим також є те, що санкція ст. 150-1 значно м'якша, ніж у ст. 304 КК України [2]. Загалом ст. 150-1 КК України є прикладом казуїстичного та вкрай невдалого викладу законодавчого матеріалу та, на нашу думку, потребує негайного виключення з кримінального закону. Вважаємо, що будь-які проблеми в боротьбі із залученням і використанням українських дітей у жебрацтві можна вирішити шляхом незначних змін до ст. 304 КК України.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що норми, спрямовані на боротьбу з використанням, залученням, втягненням малолітніх, неповнолітніх у жебракування, сформульовані законодавцем так, що дають підстави для неоднозначного їх тлумачення, чим, безумовно, знижується їх ефективність.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 2526. Ст. 131. (ред. Від 4 лип. 2013 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лют. 2004 р. № 2 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
3. Конвенція ООН про права дитини від 21.12.1995 (ратифіковано постановою ВРУ 789-XII від 27.02.91)[Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. - [9-те вид., переробл. та доповн.]. -К. : Юридична думка, 2012. - 1316 с.